ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.12.2025 г.
COM(2025) 765 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда

(1) Въведение

С Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда ([1]) („регламента“) беше въведена обща рамка за събирането, съставянето, предаването и оценката на европейските икономически сметки за околната среда. Член 10 от Регламента гласи, както следва:

> *До 31 декември 2013 г. и на всеки три години след това Комисията представя на Европейския парламент и Съвета доклад за прилагането на настоящия регламент. В доклада се съдържа по-конкретно оценка на качеството на предадените данни, методите за събиране на данните, административната тежест за държавите членки и единиците респонденти, както и осъществимостта и ефективността на тези статистики.*

Настоящият доклад е петият в изпълнение на посоченото задължение. Предходните доклади бяха публикувани през 2022 г. ([2]), 2019 г. ([3]), 2016 г. ([4]) и 2013 г. ([5]).

(2) Икономически сметки за околната среда

От 2019 г. насам с Европейския зелен пакт беше създадена основата за ангажимента на Комисията за справяне с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда. Появиха се обаче нови глобални предизвикателства и Европейската комисия си поставя за цел да направи ЕС по-устойчив, по-конкурентоспособен, по-издръжлив и по-добре подготвен за изменението на климата.

Икономиката и околната среда са неразривно свързани. Последователната и пълна информация за въздействието на нашите икономически дейности върху околната среда, за социалните и икономическите ползи, които получаваме от околната среда, и за ползите от опазването на околната среда подпомага изпълнението на приоритетите на ЕС по отношение на укрепването на устойчивостта и издръжливостта на производството в ЕС и готовността за декарбонизация на икономиката. Следователно политиците се нуждаят от висококачествени статистически данни относно взаимовръзките между околната среда и икономиката, за да следят напредъка и да вземат решения за мерките на политиката.

Икономическите сметки за околната среда (наричани за краткост „сметките за околната среда“) представляват мощна, многофункционална информационна рамка, насочена към устойчивостта и въздействието върху климата на стопанските дейности на ЕС. Сама по себе си конвенционалната икономическа статистика, като например националните

([1]) OB L 192, 22.7.2011 г., стр. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/691/2025-06-24.

([2]) COM(2022)718, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0718.

([3]) COM(2020) 56, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=2020&uri=CELEX:52020DC0056.

([4]) COM(2016) 663, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX%3A52016DC0663.

([5]) COM/2013/0864, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52013DC0864.

сметки, не е предназначена да отчита в пълна степен въздействието върху околната среда на производството, потреблението, инвестициите или финансирането. Чрез интегрирането на икономическите и екологичните аспекти сметките за околната среда предоставят по-пълна картина на състоянието.

Предстоящият преработен стандарт за националните сметки ESA 202X ще включва природните ресурси в много по-голяма степен, отколкото преди. Следователно при съставянето на националните сметки ще се разчита повече от всякога на надеждни данни от сметките за околната среда.

Европейските сметки за околната среда са в основата на наднационалния аспект на въпросите, свързани с околната среда, като стъпват на систематичен подход и осигуряват обхващането на всички държави членки и въпроси в областта на околната среда, което дава възможност да се извършва оценка на политиката и да се правят сравнения между държавите членки.

Основната характеристика на сметките за околната среда е интеграцията, а именно интегрирането на различни видове информация (статистическа, административна, моделирана ... и др.) и интегрирането на екологични и икономически аспекти като i) енергопотреблението, данъчното облагане и емисиите във въздуха; ii) добива на суровини и отпадъците; и iii) разходите на правителството и предприятията, свързани с околната среда и климата (включително инвестиции); iv) разпространението и състоянието на екосистемите, както и приноса на екосистемите за обществото и околната среда.

Сметките за околната среда са ефикасен и ефективен начин за събиране на информация, защото:

- чрез тях се използват повторно наличните данни, като по този начин се позволява изготвянето на нова информация с ограничена административна тежест за предприятията и гражданите;
- чрез тях се позволяват сверяването и сравняването на информация от различни източници, като по този начин е възможно да се получава висококачествена информация с ограничени усилия.

Европейските сметки за околната среда се основават на международния стандарт „Система от интегрирани икономически сметки за околната среда — Централна рамка (SEEA CF)“ ([6]) и Системата от интегрирани икономически сметки за околната среда — сметки за екосистеми (SEEA EA) ([7]). Тези стандарти бяха изготвени и публикувани от ООН, Европейската комисия (Евростат), Организацията на ООН за прехрана и земеделие, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), Международния валутен фонд и Световната банка. Понастоящем SEEA CF се преразглежда, като е планирана актуализация през 2028 г.

([6]) https://seea.un.org/.

([7]) https://seea.un.org/ecosystem-accounting.

Околната среда и климатът влияят върху хората по целия свят, а много от техните трансгранични аспекти са свързани с емисиите във въздуха, материалите и търговията, водоползването, енергията, данъчното облагане, инвестициите и т.н. Следователно определянето на световни стандарти е от съществено значение. Ето защо SEEA CF е съгласуван с Европейската система от национални и регионални сметки и с платежния баланс.

В рамките на горепосочените стандарти с регламента се установяват европейски сметки за околната среда, които да бъдат използвани за докладване от държавите членки, за източници на данни, за провеждането на пилотни проучвания и др. Той е от значение за Европейското икономическо пространство (ЕИП) ([8]). С него сметките се разделят на девет модула, както следва:

- **сметки за емисиите във въздуха**: емисиите в атмосферата на шест парникови газа (включително CO_2 и CO_2 от биомаса, използвана като гориво) и седем замърсителя на въздуха (включително амоняк и фини прахови частици), представени с разбивка, обхващаща 64 отрасъла с високи емисии плюс домакинства;
- **данъци, свързани с околната среда, по икономически дейности**: данъци, свързани с енергията, транспорта, замърсяването и природните ресурси, включително специални категории за CO_2 и схеми за търговия с емисии, представени с разбивка, обхващаща 64 плащащи тези данъци промишлени отрасъла плюс домакинства и нерезиденти;
- **сметки за материалните потоци в рамките на икономиката**: количествата входящи физически потоци в икономиката, материалните запаси в икономиката и изходящите потоци към други икономики или входящите потоци обратно към околната среда. Това е съществена информация за наблюдението на напредъка към постигане на кръгова икономика;
- **сметки за разходите за опазване на околната среда**: разходите, направени от икономически единици за целите на опазването на околната среда. Разходите включват инвестиции и категории потребление;
- **сметки за сектора на екологичните стоки и услуги**: изходящите потоци, добавената стойност и износът на стоки и услуги, насочени към опазване на околната среда или управление на ресурсите. Докладва се и за заетостта, свързана с тези дейности;

([8]) Той обхваща Норвегия и Исландия. Лихтенщайн се ползва с пълна дерогация. Двустранното споразумение между Европейския съюз и Швейцария в областта на статистиката включва Регламента от декември 2019 г. (Решение № 2/2019 на Статистическия комитет Европейски съюз — Швейцария от 2 декември 2019 година за замяна на приложение А към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за сътрудничество в областта на статистиката [2020/51]; ОВ L 17, 22.1.2020 г., стр. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/51/oj).

- **сметки за физическите енергийни потоци**: енергийни потоци от околната среда към икономиката (добив на ресурси от природни суровини), в рамките на икономиката (производство и използване на енергийните продукти) и от икономиката обратно към околната среда (изхвърляне на енергийни остатъчни продукти), представени с разбивка, обхващаща 64 плащащи тези данъци промишлени отрасъла плюс домакинства;
- **сметки за горското стопанство**: данни за горските ресурси и икономическата дейност в горското стопанство и дърводобивната промишленост по начин, който е напълно съвместим с данните, докладвани съгласно Европейската система от сметки ЕСС 2010;
- **сметки за субсидии, свързани с околната среда, и подобни трансфери**: настоящи и капиталови трансфери от правителството към предприятия и домакинства, предназначени да подкрепят дейности, които опазват околната среда и природните ресурси, включително производството и използването на екологични продукти;
- **сметки за екосистемите**: данни за обхвата и състоянието на активите на екосистемите и услугите, които те предоставят на обществото и икономиката. Примери за екосистемни услуги са производството на селскостопански култури, опрашването на културите, туризмът сред природата и глобалното регулиране на климата.

Определение на всеки от горните модули е представено в едно приложение към регламента. Държавите членки са задължени да предоставят данни на Комисията (Евростат) съгласно приложения I—III от 2013 г., съгласно приложения IV—VI от 2017 г. и съгласно приложения VII и VIII от края на 2025 г., като данните съгласно приложение IX (сметки за екосистемите) трябва да бъдат предоставени до края на 2026 г.

(3) Дейности след последния доклад

Изменения на регламента и други производни законодателни актове

Регламент (ЕС) 2024/3024 от 27 ноември 2024 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 691/2011. Първо с него бяха добавени три нови модула относно сметки за горското стопанство, сметки за субсидиите, свързани с околната среда, и подобни трансфери и сметки за екосистемите.

Модулите за сметките за горското стопанство и сметките за субсидиите, свързани с околната среда, и подобни трансфери се основават на вече съществуващите доброволни предавания на данни (съответно от 2016 г. и от 2015 г.).

Модулът за сметките за екосистемите е нов за повечето държави членки. В основата му стоят стандартът на ООН SEEA EA, установен през 2021 г., както и опитът, придобит от Евростат, Съвместния изследователски център (JRC) и някои държави членки през последните няколко години. От 2021 г. насам се разработват методики от Евростат, Съвместния изследователски център (JRC) и група национални експерти, изготвени

първоначално от JRC в рамките на проекта INCA ([9]), като Евростат организира събиране на данни на доброволни начала през 2023 г. и 2024 г. в рамките на подготовката на първия кръг на докладване съгласно регламента през 2026 г., а от 2017 г. насам Комисията (Евростат) съфинансира изграждането на капацитет в държавите членки с ежегодни безвъзмездни средства.

Тези три модула ще подобрят информацията, която е на разположение за редица действия и цели на ЕС, включително амбицията за постигане на неутралност по отношение на климата, стратегията „От фермата до трапезата“, стратегията на ЕС за горите, Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и Конвенцията за глобалното биологично разнообразие, стратегията за почвите за 2030 г., Регламента относно възстановяването на природата и плана за действие за нулево замърсяване. С тях също така ще се спомогне за повишаване на значимостта на мониторинга на целите за устойчиво развитие за ЕС.

Благодарение на интегрираната структура на сметките новите модули ще добавят значителна стойност към основните статистически данни и ще увеличат възможностите на шестте съществуващи модула, тъй като ще бъде възможно да се комбинират нови и стари сметки, за да се извличат нови показатели.

Например новите сметки за екосистемите могат да бъдат комбинирани със съществуващите сметки за емисиите във въздуха с цел сравняване на обема на улавянето на въглерод от екосистемите спрямо обема на емисиите на парникови газове. Освен това съществува ясна връзка между сметките за екосистемите, сметките за горското стопанство и сметките за материалните потоци в рамките на икономиката от гледна точка на добива на биомаса.

В допълнение към трите нови модула Регламент (ЕС) 2024/3024 от 27 ноември 2024 г. доведе до подобряване на положението по други начини. Комисията (Евростат) получи мандат да публикува и, ако е необходимо, да събира данни от държавите членки относно инвестициите за смекчаване на изменението на климата (вж. по-долу). От Комисията (Евростат) бе поискано да издава нова цифрова публикация по въпросите на изменението на климата и да създаде портал с данни от сметките за околната среда. На Комисията (Евростат) бе възложено да проведе проучване на възможността за парично остойностяване на екосистемните услуги и проучвания на качеството на данните за водата, енергийните субсидии и адаптирането към изменението на климата. Бяха направени подобрения и по отношение на новите източници на данни за сметките, пилотните проучвания, дерогациите и финансирането от ЕС.

По-долу са изброени други мерки, почиващи на правно основание, които са били предприети след последния доклад до Европейския парламент и Съвета:

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/1769 на Комисията ([10]) по отношение на актуализирането на примерния списък на екологичните стоки и услуги и на

([9]) https://ecosystem-accounts.jrc.ec.europa.eu/.

([10]) ОВ L, 2024/1769, 27.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1769/oj.

икономическите дейности. С този регламент се установява примерният списък, с който се определя какво трябва да бъде обхванато от приложение V към Регламент (ЕС) № 691/2011;

- Делегиран регламент (ЕС) 2025/1131 на Комисията ([11]) за изменение на Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на инвестициите за смекчаване на изменението на климата и за въвеждане на класификацията на екологичните цели. Смекчаването на изменението на климата, включително свързаните с него инвестиции, е абсолютно необходимо за постигане на целта за неутралност по отношение на климата в ЕС до 2050 г. Ето защо характеристиките на други инвестиции за смекчаване на изменението на климата са включени в европейските сметки за околната среда. Данните обхващат всички сектори и дейности на икономиката, които са от значение за смекчаването на изменението на климата, и са разпределени по държави членки. Първото подаване на данни за инвестициите за смекчаване на изменението на климата е предвидено за октомври 2025 г. Класификацията на екологичните цели е нова класификация, създадена от ООН през 2024 г., която замества старата Класификация на направленията и разходите за околната среда (CEPA 2000) и Класификацията на дейностите по управление на ресурси (CReMA 2008);
- с Делегиран регламент (ЕС) 2023/137 на Комисията ([12]) беше въведена актуализация 1 на статистическата класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2. Тъй като класификацията на икономическите дейности NACE регламентира предаването от държавите членки към Комисията (Евростат) на данни за икономическите сметки за околната среда, с Делегиран регламент (ЕС) 2025/472 на Комисията ([13]) бяха изменени приложения IV и V към Регламент 691/2011, като бяха актуализирани изискванията към предаването на данни, формулирани по начин, съвместим с актуализираната класификация (NACE Rev. 2), за да бъдат приведени в съответствие с внесените в нея актуализации. Прилагането на актуализация 1 на NACE Rev. 2 в Регламент (ЕС) № 691/2011 ще започне в бъдеще.

Въпреки интензивната подготвителна техническа работа за трите нови модула с всички държави членки осем държави поискаха дерогации за прилагането на един или няколко от трите нови модула, което означава, че те ще започнат да докладват данни 1—2 години по-късно от останалите държави членки. Всички искания за дерогация бяха надлежно обосновани и дерогации бяха предоставени с Решение за изпълнение (ЕС) 2025/1170 на Комисията ([14]) от 13 юни 2025 г. Тринадесет държави членки поискаха дерогации във

([11]) OB L, 2025/1131, 4.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1131/oj.

([12]) OB L 19, 20.1.2023 г., стр. 5., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/137/oj.

([13]) OB L, 2025/472, 11.3.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/472/oj.

([14]) OB L, 2025/1170, 16.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1170/oj.

връзка с предаването на данни за инвестициите за смекчаване на изменението на климата за една или две години, считано от октомври 2025 г.

Нови данни и показатели, нови публикации

От последния доклад през 2022 г. насам в допълнение към новите модули Комисията (Евростат) увеличи количеството и подобри качеството на информацията, която се предоставя на разположение от сметките за околната среда.

- Комисията (Евростат) пусна в действие:
    - Портал за статистически данни за икономическите сметки за околната среда („информационно табло“) ([15]) и
    - цифрова публикация по въпросите на смекчаването на изменението на климата ([16])

  както се изисква съгласно член 10 от Регламента.

  И двата продукта бяха пуснати през декември 2024 г. В информационното табло по лесен за ползване и интерактивен начин се обобщават ключови показатели за икономическите сметки за околната среда. В цифровата публикация „Статистика относно смекчаването на изменението на климата“ се предоставят интерактивни графики и карти, така че ползвателите да могат да се запознаят подробно с данните от сметките за околната среда.

- От ноември 2021 г. Комисията (Евростат) публикува оценки за тримесечните емисии на парникови газове ([17]), които са напълно съгласувани с националните сметки. Публикуването им отнема само четири месеца и половина след края на референтния период. Навременното публикуване на оценките за емисиите отговаря на необходимостта, от гледна точка на политиката, от по-бързо и по-често актуализирана информация. Новите оценки не изискват допълнително докладване от страна на държавите членки.
- В допълнение към публикуването на данните, докладвани от държавите членки съгласно регламента, Евростат публикува предварителни оценки на сметките за емисиите във въздуха на парникови газове на T + 12-ия месец след края на референтния период и на T + 6-ия месец за сметките за материални потоци.
- Комисията (Евростат) съчетава сметките за околната среда с макроикономически модели, като например обхващащи много региони междуотраслови таблици, за да се получат по-качествени и подробни данни за отпечатъка върху околната среда

([15]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([16]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([17]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_greenhouse_gas_emissions_in_the_EU.

на потреблението на ЕС, като например неговите емисии на парникови газове ([18]) или неговия отпечатък върху използването на суровините ([19]).

Методи за събиране на данните и административна тежест

Обикновено сметките за околната среда не създават необходимост гражданите или предприятията да попълват нови анкети, тъй като в тях се използват предимно данни, с които националните органи вече разполагат. Тези съществуващи данни често се допълват с допълнителни оценки, например от модели, ако е необходимо. В допълнение към данните от националните сметки в сметките за околната среда се интегрират данни от широк кръг източници, в т.ч. статистика относно енергетиката, транспорта, материалите, селското и горското стопанство, публичните разходи и данъчното облагане, както и източници, различни от статистически данни, като данни от наблюдение на Земята, данни от биофизични модели и информация за биологичното разнообразие от гражданската наука.

За изпълнението на посочените в регламента изискванията по отношение на данните може да е необходимо органите в държавите членки да приспособят съществуващите данни, за да ги приведат в съответствие с понятията в регламента. Тези корекции може да изискват известна работа от страна на националните органи и гражданите, като например адаптирани или разширени проучвания на домакинствата или предприятията, за да се осигурят данни за избрани променливи в сметките за околната среда.

Държавите също така могат да решат да определят специални способи за събиране на данни за сметките за околната среда, за да се подобри качеството на данните. Някои държави например са организирали проучвания, за да допълнят другите си източници на данни за сметките за сектора на екологичните стоки и услуги (приложение V към регламента). Тези проучвания се провеждат всяка година или на всеки няколко години. Произтичащата от тях допълнителна тежест за предприятията е много малка.

В заключение административната тежест за предприятията и домакинствата, за да предоставят данни за сметките за околната среда, е много малка.

По отношение на административната тежест за националните органи ситуацията е следната. Националните органи, обикновено националните статистически институти или понякога министерствата на енергетиката или околната среда, извършват по-голямата част от работата по изготвянето на сметките. Други национални органи, които допринасят за сметките, са органите за опазване на природата и данъчната администрация. Тази работа се състои главно в повторното използване на информация и интегрирането на съществуващи източници на статистически данни, като бизнес проучвания, и източници на данни, нямащи връзка със статистиката, като административни регистри.

([18]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Greenhouse_gas_emission_footprints.

([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Material_flow_accounts_statistics_-_material_footprints.

Според оценките средният брой на персонала в националните органи, необходим за съставяне на сметките, е между четирима и шестима служители в еквивалент на пълно работно време (ЕПРВ) за деветте приложения към регламента ([20]).

За всяко от старите приложения I—VI са необходими средно по 0,5—1 служител в ЕПВР. Първоначално се очаква за трите нови приложения да са необходими от две до три допълнителни работни места в ЕПРВ във всеки национален орган ([21]), като точният брой зависи от фактори като националните особености на държавата членка и обхвата на съществуващите източници на данни.

С развитието на производствените системи с течение на времето се очаква да се постигне по-голяма ефективност.

Намаляването на тежестта и опростяването са много важни за Комисията. В сътрудничество с националните статистически органи Евростат осъществява мерки за намаляване на тежестта при събирането и докладването на данни.

- Служителите на Евростат разработват методологии, изготвят насоки, предоставят инструменти за събиране на данни, ръководят експертни групи и управляват безвъзмездни средства, които са от съществено значение за постигането на ефективност и координация в държавите членки.
- Експертните групи на Комисията (Евростат) координират изготвянето на данни, насърчават обмена на добри практики и общи решения и повишават ефикасността.
- Комисията (Евростат) е разработила и е предоставила на държавите членки инструмент за съставяне на сметки и данни от целия ЕС за сметките за екосистемните услуги (инструмента INCA), както и инструмент за съставяне на енергийни сметки (наричан PEFA-Builder). Държавите членки, които използват тези инструменти, ще имат малко работа по въвеждането на сметките за енергията и за екосистемните услуги, които са със задоволително качество. Държавите членки могат също да използват свои собствени инструменти и данни.
- Сметките за обхвата на екосистемата и състоянието на екосистемата могат до голяма степен да се основават на налични данни за целия ЕС.
- Няколко национални органи са използвали безвъзмездни средства (съфинансирани от Комисията) за прилагане на методи или разработване на необходимите инструменти за създаване на данни, като по този начин са станали по-ефективни.

Тези инициативи на Комисията (Евростат) значително намалиха административната тежест и разходите в държавите членки. Намалението се оценява на приблизително един

([20]) Източник: Национални статистически институти на държавите членки, данни, събрани при анализа на разходите на европейската статистика за 2020 г.

([21]) Източник: Национални статистически институти на държавите членки, данни, събрани от и за обсъждане от експертната група „Директори на секторни статистически данни и сметки и статистически данни и сметки за околната среда (DIMESA)“ през 2021 г.

до двама служители в ЕПРВ на държава членка и най-малко 2 милиона евро годишно за всички държави членки, взети заедно.

В заключение тежестта върху националните органи е ограничена и много по-малка в сравнение с ползите от сметките за околната среда. Евростат действа с голямо внимание и постоянно се стреми да ограничава тежестта, свързана със събирането на данни. За тази цел Евростат поддържа постоянна комуникация с държавите членки по този въпрос.

(4) Осъществимост и ефективност на статистиката

Ефективността на сметките за околната среда се основава на два фактора: първо, как съществуващата информация може да бъде реорганизирана в една обща рамка за отчетност; и второ, как и до каква степен се използват сметките.

Що се отнася до първия фактор, това се илюстрира от оценката на екосистемната услуга „обезпечаване на култури“ в новото приложение IX въз основа на съществуващата информация от сметките за материалните потоци в приложение III.

Що се отнася до втория фактор, сметките за околната среда осигуряват информация за икономически анализ и оценка на въздействието и се използват за проследяване на напредъка към постигането на целите на политиката. Няколко показатели за сметките за околната среда, като например отпечатъци върху използването на суровините, процент на кръгово използване на материалите, дял на екологичните данъци от общите данъчни приходи и отпечатък от парникови газове на потреблението в ЕС, са били използвани за наблюдение на напредъка на ЕС в постигането на целите за устойчиво развитие ([22]) и за наблюдение на Осмата обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 г. ([23]).

В рамката на ЕС за наблюдение на кръговата икономика ([24]) се формират няколко показателя за влагането на суровини в икономиката и използването на първични и вторични суровини, като се използват сметките за околната среда.

Показателите, извеждани от сметките за околната среда, ще помогнат също така да се проследяват напредъкът на ЕС към постигането на целите на Конвенцията за биологичното разнообразие ([25]) и ефективността на други политики за опазване на биологичното разнообразие и за нулево замърсяване.

([22]) https://data.europa.eu/doi/10.2785/1111373. Показателите за ЦУР, основани на сметките за околната среда, са „интензитет на емисиите във въздуха от промишлеността“, „отпечатък върху използването на суровините“, „брутна добавена стойност в сектора на околната среда“, „процент на кръгово използване на материалите“ и „дял на екологичните данъци в общите приходи от данъци“. В настоящия доклад се използва и въглеродният отпечатък в главата относно въздействието върху други области.

([23]) https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/state-of-europes-environment/environment-action-programme/8th-eap-indicator-based-progress.

([24]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/monitoring-framework.

([25]) https://www.cbd.int/gbf.

Показателите за състоянието на екосистемите са съгласувани с показателите, използвани за наблюдение на Регламента относно възстановяването на природата. Това означава, че сметките за околната среда могат да бъдат използвани за проследяване на напредъка на ЕС към постигането на съответните цели.

Представянето на важни за политиката показатели в новото информационно табло за сметките за околната среда ([26]) и задълбоченият анализ на взаимозависимостите между смекчаването на изменението на климата и стопанските дейности, представен в цифровата публикация по въпросите на смекчаването на изменението на климата ([27]), ще способстват за използването на сметките за изготвянето на политики.

Осъществимостта на новите модули, добавени към регламента, е заложена в тяхната концепция, тъй като те са били тествани от специални работни групи с участието на национални експерти и/или чрез безвъзмездни средства, преди Комисията да предложи изменението. Методологична подкрепа под формата на ръководства се предоставя от Комисията (Евростат) в сътрудничество с държавите членки.

(5) КАЧЕСТВО НА ПРЕДАДЕНИТЕ ДАННИ СЛЕД ПОСЛЕДНИЯ ДОКЛАД

В регламента от държавите членки и държавите от ЕИП се изисква да предоставят на Евростат данни и доклади относно качеството на своите данни ([28]). Няколко държави кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС също предоставят на доброволни начала, частично или изцяло, данните, изисквани от регламента. Настоящият доклад относно изпълнението е съсредоточен върху първата група държави (държави от ЕС/ЕИП). Евростат потвърждава получените данни и доклади относно качеството на данните и ги оповестява публично на своя уебсайт ([29]) заедно с технически и методологични обяснения и обща информация ([30]).

Повечето държави членки предоставят пълен набор от данни и доклади относно качеството в посочените в регламента срокове ([31]). През периодите на докладване няколко държави членки са изпуснали крайните срокове, обикновено само с няколко дни, но това не е оказало осезаемо въздействие върху ползвателите.

([26]). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([27]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([28]) Швейцария предоставя данни съгласно двустранното споразумение между Европейския съюз и Швейцария в областта на статистиката от декември 2019 г. насам. Лихтенщайн се ползва с пълна дерогация от Регламент (ЕС) № 691/2011, както е посочено в Решение на Съвместния комитет на ЕИП № 98/2012 от 30 април 2012 г. за изменение на приложение XXI (Статистика) към Споразумението за ЕИП (ОВ L 248, 13.9.2012 г., стр. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/98(2)/oj).

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

([30]) http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview.

([31]) https://circabc.europa.eu/ui/group/c4687299-277c-42f8-8747-dee3f17341de/library/f4f240c1-054c-4363-b598-7b3b9efb14e4/details.

Като цяло статистическите данни, предоставени от държавите членки за всички приложения по регламента, са с много добро качество, което се е подобрило още повече между 2022 г. и 2025 г. Това е документирано в показателите за качеството на сметките за емисиите във въздуха и сметките за материалните потоци, които Евростат публикува заедно с метаданните. Съгласуваността между енергийните сметки и сметките за емисиите във въздуха се оценява редовно и също се е подобрила.

Комисията (Евростат) очаква качеството (пълнотата) на нововъведените данни за приложение V относно инвестициите за смекчаване на изменението на климата да се подобри през следващите две години, тъй като много държави членки са получили дерогация. Това допълнително време ще им позволи да се подготвят по-добре. Поради това за първите години на подаване на данни данните за тези държави членки ще липсват и Евростат ще ги изчисли, като използва техники за моделиране. В тази област все още са необходими подобрения. Комисията (Евростат) продължава да работи с държавите членки за решаване на техническите и методологичните проблеми.

Планират се или вече се прилагат допълнителни мерки за подобряване на качеството, които са разгледани в следващия раздел.

(6) Мерки за подобряване на резултатите

Комисията (Евростат) и държавите членки се споразумяха за Европейска стратегия за сметките за околната среда. Настоящата версия обхваща периода 2024—2028 г. ([32]). В стратегията, която не се изисква от регламента, се определя работна програма и се координират европейските усилия за увеличаване на използването на сметките за околната среда и за по-нататъшното им развитие, включително евентуални нови модули. По отношение на прилагането на регламента стратегията има следните цели:

- подобряване на комуникацията относно сметките за околната среда и увеличаване на използването им. Това ще гарантира, че те ще останат полезни за целите на политиките и за други случаи на употреба. Тази цел може да включва и по-своевременно осигурявани данни, визуализации и презентации. Тя включва също така по-нататъшно използване на показатели, основани на сметките за околната среда, или повишаване на осведомеността и предоставяне на информация за ползватели експерти и за широката общественост;
- например Евростат възнамерява да публикува ранни оценки за енергийните сметки през 2026 г. Примери за нови комуникационни продукти могат да бъдат намерени в раздел 4;
- подготвяне на внедряването на трите нови модула за горите, екосистемите и субсидиите, свързани с околната среда (раздел 3). Подготвителните дейности включват събиране на данни на доброволни начала, публикуване на ръководства

([32]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts.pdf/beb67371-bcdf-442e-b323-22c891b717a4?t=1707816517927.

на Евростат, съгласувани правила за валидиране на данните и обучение на националните съставители;

- сътрудничество с други производители на данни. Това се отнася както за сътрудничеството с направления на статистическата система (например със социалната статистика — за разработване на по-широки мерки за устойчивост), така и за сътрудничеството с други производители извън статистическата система (като агенции за опазване на околната среда, научноизследователската общност и министерства). То включва също сътрудничество и методологична координация с международната статистическа общност, например за преразглеждане на системата от национални сметки (СНС), стандарта ESA 202X и работата по Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция, седмо издание (наричано по-долу „РПБ7“). Предстоящият преработен стандарт за националните сметки ESA 202X ще включва в много по-голяма степен, отколкото преди, природните ресурси;
- проучване на нови източници на данни, за да се повиши качеството на данните и да се направи производството на данни по-ефективно;
- създаване на програма за научни изследвания за европейските сметки за околната среда в бъдеще. Първата версия на програмата за научни изследвания беше изготвена в средата на 2025 г.

Стратегията е придружена от план за действие със списък с действия и срокове за всяка от изброените по-горе цели.

(7) Предложения за нови модули и нови статистически продукти за околната среда

Комисията може да предложи нови модули за темите, изброени в член 4, параграф 2 ([33]) — по-специално относно енергийните субсидии — въз основа на резултатите от пилотните проучвания и проучванията за осъществимост, проведени от държавите членки.

За две от тези теми (субсидиите за изкопаеми горива и адаптирането към изменението на климата) през последните две-три години Комисията (Евростат) разработи следните статистически инструменти:

- доброволно събиране на данни за субсидии, които могат да навредят на околната среда, започнало през 2023 г., което ще продължи на годишна база. Оценката на методологията и на резултатите се извършва в сътрудничество с държавите членки;
- експериментална методология и макроикономически данни за адаптирането към изменението на климата, базирани на наличните статистически данни.

([33]) Сметки за водата (количествени и качествени), сметки за разходите за управление на ресурсите, субсидии или мерки за подкрепа, потенциално вредни за околната среда, и сметки за отпадъците.

Работата на ЕС по тези две теми е важен международен принос към Инициативата във връзка с пропуските в данните № III на Г-20 и към актуализирането на международната централна рамка на сметките за околната среда (SEEA CF).

Комисията и държавите членки ще продължат да разработват съвместно нови модули. В член 4 от регламента се изисква Комисията да извършва оценка на методическите възможности и осъществимостта на паричната оценка на екосистемните услуги. В член 10 от регламента се изисква Комисията да извършва оценка на качеството на наличните данни за енергийните субсидии, включително субсидиите за изкопаеми горива, за адаптирането към изменението на климата и за водата.

Комисията (Евростат) обаче счита, че моментът не е подходящ за предлагане на нови модули, освен ако търсенето на такива не се увеличи от гледна точка на изготвянето на политики. Въвеждането на трите нови модула изисква значителни усилия от страна на държавите членки. Опитът с първите две вълни от модули, създадени през 2011 г. и 2014 г., показа също, че Комисията и държавите членки трябва да продължат да инвестират в системи за производство и в подобряване на производството на данни в течение на няколко подавания на данни, преди системите за производство да достигнат зрялост и качеството на данните да се стабилизира.

(8) Заключения

От последния доклад насам Комисията и държавите членки постигнаха по-нататъшен напредък в изпълнението на европейските сметки за околната среда съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011, по-специално посредством:

- разширяване на обхвата с три нови тематични модула, добавени към регламента, както и нови променливи относно инвестициите за смекчаване на изменението на климата;
- подобряване на качеството на данните и повишаване на ефективността на производството на данни;
- разширяване на комуникацията относно сметките за околната среда;
- разработване на допълнителни показатели, за да се отговори на потребностите на ползвателите; и
- непрекъснато оценяване на необходимостта от коригиране и подобряване на качеството на европейските сметки за околната среда в контекста на новите приоритети и области.